

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP 410.008.02.2018

Pan
Leszek Walczak
Prezes Zarządu
Wojskowych Zakładów Lotniczych nr 4 SA

ul. Księcia Bolesława 1/3
01-452 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/017 Funkcjonowanie Polskiej Grupy Zbrojeniowej SA i spółek zależnych

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 4 SA ¹ , ul. Księcia Bolesława 1/3, 01-452 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Leszek Walczak Prezes Zarządu Spółki od dnia 17 lipca 2015 r.; poprzednio funkcję Prezesa Zarządu Spółki pełnili: Pan Paweł Pszenicki od dnia 11 czerwca 2015 r. do dnia 17 lipca 2015 r. ² , Pan Jan Piotrowski od dnia 21 czerwca 2013 r. do dnia 11 czerwca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 5)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Opracowanie i realizacja strategii spółki.2. Zarządzanie spółką, nadzór właścicielski nad spółkami zależnymi oraz prowadzenie działalności gospodarczej.3. Kształtowanie się wyników finansowych i wskaźników ekonomicznych spółki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2018 r. z uwzględnieniem dowodów wytworzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	<ul style="list-style-type: none">• Lech Oniszczenko, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KGP/95/2018 z dnia 11 października 2018 r.• Łukasz Urbanowicz, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/94/2018 z dnia 11 października 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności⁴

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą Spółka prowadziła działania zmierzające do realizacji celów strategicznych wyznaczonych w *Analizie Strategicznej Wojskowych Zakładów Lotniczych Nr 4 SA w Warszawie na lata 2014–2018*⁵. Dokument ten nie był skorelowany ze Strategią Grupy Kapitałowej PGZ SA⁶ z 2015 r., ponieważ został opracowany wcześniej, a władze Spółki nie były zobligowane do wprowadzania w nim zmian dostosowujących. Założone w *Analizie Strategicznej* cele nie zostały w pełni zrealizowane. Spowodowane to było okolicznościami niezależnymi od Spółki, podobnie jak i brak efektów prac przedstawicieli Spółki zaangażowanych w programowanie strategiczne lotniczego segmentu działalności GK PGZ SA (strategie domenowe).

W okresie objętym kontrolą wzrastały przychody Spółki, przy czym ich poziom zależał bezpośrednio od zamówień ze strony Sił Zbrojnych RP. Segment usług cywilnych nie stanowił istotnego źródła przychodów. Wskaźniki rentowności sprzedaży w okresie objętym kontrolą nie były stabilne wskutek wzrastających kosztów świadczonych usług. WZL Nr 4 prowadziły działalność badawczo-rozwojową, która w przyszłości może mieć wpływ na zwiększenie

¹ Dalej: WZL nr 4 lub Spółka.

² Jako członek Zarządu Spółki pełniący funkcję Prezesa Zarządu WZL Nr 4.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

⁴ NIK stosuje dwustopniową skalę ocen: pozytywna lub negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁵ Dalej: *Analiza strategiczna*.

⁶ Dalej: GK PGZ.

sprzedaży usług cywilnych oraz realizowała działania mające na celu zwiększenie eksportu w skali ograniczonej specyfiką przedmiotu działalności Spółki. NIK zwraca przy tym uwagę, na znaczne zmniejszenie wyniku finansowego Spółki za 2017 r., w porównaniu do lat 2015-2016.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

Obszar

Opis stanu faktycznego

1. Strategia Spółki

Analiza Strategiczna WZL na lata 2014–2018 przyjęta została na podstawie uchwały Zarządu Spółki z dnia 23 maja 2014 r. (nr 31/III/2014) i pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą WZL Nr 4⁸. Prace nad tym dokumentem zostały rozpoczęte pod koniec 2013 r. z inicjatywy Zarządu Spółki, w uzgodnieniu z Radą Nadzorczą WZL Nr 4.

W *Analizie Strategicznej* przyjęto pięć tzw. koncepcji, w ramach których sformułowane zostały cele strategiczne i główne kierunki rozwoju Spółki. Były to:

- Koncepcja I *Rozwój nowych usług polegających na obsłudze nowych typów silników wojskowych wprowadzanych na wyposażenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej*⁹;
- Koncepcja II *Dywersyfikacja oferty Spółki poprzez uruchomienie działalności produkcyjnej*;
- Koncepcja III *Wykorzystanie możliwości w zakresie działalności cywilnej – nielotniczej*;
- Koncepcja IV *Zagospodarowanie i wykorzystanie gospodarcze majątku zbędnego WZL-4 SA*;
- Koncepcja V *Prywatyzacja Wojskowych Zakładów Lotniczych Nr 4 SA*.

Założenia tego dokumentu zostały zrealizowane częściowo.

- W ramach *Rozwoju nowych usług polegających na obsłudze nowych typów silników wojskowych...* Spółka uzyskała m.in. zdolność do świadczenia usług w zakresie remontu niektórych modułów silnika F100-PW-229 do samolotu F-16 i podpisała z MON kontrakt w tym zakresie. Zawarcie umowy poprzedzone zostało staraniami o uzyskanie stosownej dokumentacji, szkoleniami personelu, niezbędnymi inwestycjami remontowo-modernizacyjnymi i zakupami urządzeń oraz zapewnieniem (w drodze stosownych umów z podmiotami zagranicznymi) wsparcia technicznego i dostaw części zamiennych.

Częściowo osiągnięty został cel strategiczny w zakresie obsługi silnika samolotu CASA C-295M. Od 2009 r. Spółka realizuje usługi serwisowe tych silników w bazie użytkownika. Możliwości pełnego serwisowania i napraw nie zostały wdrożone z powodów techniczno-ekonomicznych. Zbyt mała liczba użytkowanych silników i ograniczona intensywność ich eksploatacji powodowały w niektórych przypadkach prawie dwukrotne wydłużenie czasu do planowych przeglądów oraz planowych napraw głównych. Według szacunków Spółki okoliczności te powodowałyby ekonomiczną nieopłacalność usług i brak zwrotu koniecznych do poniesienia nakładów finansowych.

W zakresie obsługi silników do samolotów BRYZA i ORLIK cele strategiczne spółki nie zostały zrealizowane. Spółka była przygotowana do świadczenia usług w podobnym zakresie jak dla silnika do samolotu CASA, jednakże zamawiający zdecydował o udzieleniu kompleksowego zamówienia producentom samolotów (PZL-Mielec i PZL-Okęcie).

Już od 2012 r. Spółka informowała o posiadaniu kompetencji i gotowości uczestnictwa w Planie Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych, w zakresie obsługi silników stanowiących zespół napędowy planowanych do zakupu śmigłowców wsparcia bojowego i śmigłowców uderzeniowych. Ze względu na zawieszenie decyzji o zakupie śmigłowców cel ten nie został osiągnięty.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Uchwałą nr 70/III/RN/2014 z dnia 26 czerwca 2014 r.

⁹ Dalej: SZ RP.

Realizowane są, określone w tej Koncepcji, cele strategiczne dotyczące kontynuacji remontów silników do samolotów MIG-29 oraz doskonalenia procesów technologicznych napraw¹⁰ poprzez współpracę z instytutami, jednostkami badawczymi i ośrodkami akademickimi.

- W ramach *Dywersyfikacji oferty spółki poprzez uruchomienie działalności produkcyjnej i świadczenie usług na rynku lotnictwa cywilnego*, w latach 2014-2017 Spółka współpracowała z firmą[...]11 w zakresie wykonywania prób silników (wraz innymi usługami wsparcia). Wartość usług wyniosła ponad 2,3 mln euro. W listopadzie 2018 r. podjęto starania o kontynuację tej współpracy.

Nie został natomiast zrealizowany biznesowy cel współpracy z firmą Avio Spa i jej następcą prawnym firmą GE Avio [...]12. W ramach realizacji umowy offsetowej z 2012 r. Spółka świadczyła usługi w zakresie natryskiwania plazmowego części silnika do samolotu Boeing 787. Z przyczyn leżących po stronie offsetodawcy zredukowana została o ok. 50% pierwotna wartość deklarowanych zamówień, co spowodowało zmniejszenie rentowności i opłacalności świadczonej usługi. Spółka odniosła jednak korzyści w postaci pozyskania nowych kompetencji oraz zdolności technologicznych dla rozwoju działalności lotniczej.

- Zrealizowano cele strategiczne w zakresie *Możliwości świadczenia usług na rynku cywilnym nielotniczym* poprzez m.in. wykonanie modernizacji technologicznej infrastruktury wydziału galwanicznego (w latach 2009-2014). Pozwoliło to na zwiększenie przychodów ze świadczenia usług galwanicznych w kolejnych latach w stosunku do 2014 r.
- W ramach *Zagospodarowania i wykorzystania majątku zbędnego Spółki* zawartych zostało 17 umów najmu: części budynków, nieruchomości gruntowych i infrastruktury technicznej. Spółka prowadzi też rozmowy z firmą Waryński SA Grupa Holdingowa¹³ zmierzające do wspólnego wybudowania, a następnie komercjalizacji, budynków mieszkaniowo-usługowych w Warszawie, na gruntach stanowiących własność Spółki. Inwestycja ta, w zamierzeniach, ma pozwolić na sfinansowanie przyszłościowego przeniesienia siedziby Spółki na tereny w Zielonce, po zakończeniu świadczenia usług remontu silników opartych na technologii „postradzieckiej”. W tym celu, w dniu 13 października 2017 r., zawarta została pomiędzy PGZ SA, Spółką oraz firmą Waryński SA Grupa Holdingowa umowa przedinwestycyjna w sprawie możliwości przygotowania wspólnej inwestycji deweloperskiej. Alternatywnym rozwiązaniem jest sprzedaż nieruchomości gruntowych należących do Spółki, z przeznaczeniem na realizację projektu rządowego „Mieszkanie +”.
- *Prywatyzacja/konsolidacja przedsiębiorstw przemysłu obronnego* w skali Spółki zrealizowana została wskutek zakupu akcji WZL Nr 4 przez PGZ SA (w dniu 29 maja 2014 r.) z jednoczesnym udostępnieniem części akcji uprawnionym pracownikom. W ramach tego celu Spółka zawarła też 268 umów kupna, nabywając łącznie 351 577 akcji własnych.

Analiza Strategiczna nie była skorelowana ze *Strategią Grupy Kapitałowej PGZ na lata 2015-2030*. Strategia GK PGZ SA powstała bowiem później (w 2015 r.), a władze PGZ SA nie zobligowały spółek zależnych do dostosowania swoich dokumentów o charakterze strategicznym do założeń strategii GK PGZ SA. W czwartym kwartale 2018 r., z inicjatywy Rady Nadzorczej WZL Nr 4, rozpoczęto w Spółce prace nad sporządzeniem *Analizy Strategicznej WZL na lata 2019–2023*.

¹⁰ Projekt „Powłoki o podwyższonej żaroodporności na łopatkach turbin wysokiego ciśnienia silników RD-33”.

¹¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 poz. 1764) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy

¹² Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 poz. 1764) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji ze względu na tajemnicę handlową przedsiębiorcy

¹³ Podmiot z Grupy Kapitałowej PGZ SA.

Na mocy porozumienia zawartego z PGZ SA w dniu 22 października 2015 r. Spółka wraz z Wojskowymi Zakładami Lotniczymi Nr 2 SA, Wojskowymi Zakładami Lotniczymi Nr 1 SA, Wytwornią Sprzętu Komunikacyjnego „PZL – Kalisz” SA oraz Wojskowym Centralnym Biurem Konstrukcyjno-Technologicznym SA zaangażowana była w opracowanie strategii biznesowych dla tzw. Domeny Lotniczej¹⁴. W pracach uwzględniano dotychczasową grupę produktową i usługową, a także nowy zakres usług, w tym częściowe prace serwisowe silnika F-100 do samolotu F-16. Strategia, w opracowanie której zaangażowana była Spółka nie została jednak formalnie przyjęta jako obowiązująca w GK PGZ z przyczyn Spółce nieznanych. W okresie objętym kontrolą WZL Nr 4 nie były zobligowane do realizacji innych zadań na rzecz GK PGZ SA, poza udziałem w przygotowaniu dokumentów strategicznych dla Domeny Lotniczej.

W dniu 22 września 2017 r. PGZ SA wystąpiła do Spółki z wnioskiem o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia¹⁵. Postulowany porządek obrad miał obejmować m.in.: podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie przez Spółkę do Kodeksu Grupy Kapitałowej PGZ SA oraz uchwały w sprawie zmiany Statutu Spółki. Kolejnymi etapami implementacji Kodeksu były:

- uchwała Zarządu Spółki z dnia 18 października 2017 r. (nr 79/IV/2017) w sprawie przystąpienia przez Spółkę do Kodeksu GK PGZ,
- uchwała Rady Nadzorczej Spółki z dnia 30 października 2017 r. (nr 96/IV/2017) w sprawie wyrażenia opinii w sprawie wniosku Zarządu Spółki do Walnego Zgromadzenia Spółki o wyrażenie zgody na przystąpienie przez Spółkę do Kodeksu GK PGZ,
- uchwały nr 2 i nr 5 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia z dnia 21 listopada 2017 r. w sprawie (odpowiednio) wyrażenia zgody na przystąpienie przez Spółkę do Kodeksu GK PGZ oraz w sprawie zmiany Statutu Spółki implementujących postanowienia Kodeksu GK PGZ.

Według wyjaśnień Zarządu¹⁶, Spółka nie podpisała żadnej wersji Kodeksu GK PGZ SA, ze względu na brak informacji ze strony władz PGZ SA o przystąpieniu do procesu zbierania podpisów. Spółka nie opiniowała też projektu nowego Kodeksu GK PGZ, powstałego w 2018 r. (dowód akta kontroli str. 6-187, 321-322, 556-1183, 1210-1211, 1213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

NIK pozytywnie ocenia działania władz Spółki podejmowane na rzecz realizacji przyjętych celów strategicznych oraz wypełnienia zadań związanych z przygotowaniem dokumentów strategicznych dla Grupy kapitałowej PGZ SA. Część spośród tych działań nie przyniosła jednak zakładanych efektów biznesowych. Niezrealizowanie części celów strategicznych oraz brak efektów prac, w które przedstawiciele Spółki byli zaangażowani, spowodowane było jednak okolicznościami niezależnymi od Spółki.

Obszar

2. Zarządzanie i działalność gospodarcza

2.1. Zarządzanie Spółką

Według stanu na dzień 15 grudnia 2018 r. w strukturze własnościowej akcjonariatu Spółki dominowała PGZ SA, właściciel 85% akcji. Skarb Państwa miał 0,71% akcji, WZL Nr 4 6,51% akcji, a 7,78% posiadali pozostali akcjonariusze¹⁷. Spółka nie miała podmiotów zależnych.

W okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa Zarządu Spółki pełniły trzy osoby¹⁸. Do dnia 3 czerwca 2016 r. w Zarządzie spółki, oprócz Prezesa zasiadała jedna osoba, a od tej daty

¹⁴ Dokumenty przewidziane do opracowania w *Strategii Grupy Kapitałowej PGZ SA*.

¹⁵ Dalej: NWZ.

¹⁶ Pisma z dnia: 23 listopada 2018 r. oraz 19 grudnia 2018 r.

¹⁷ Grupa osób fizycznych, którzy nabyli akcje pracownicze Spółki na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz.U. 1996 Nr 118, poz. 561) oraz ich spadkobierców. Zgodnie z treścią księgi akcyjnej pozostali akcjonariusze stanowią grupę 364 osób fizycznych, którzy łącznie posiadają 420 120 sztuk akcji imiennych, co odpowiada udziałowi w wysokości 7,78% kapitale zakładowym Spółki.

¹⁸ W tym jedna osoba pełniąca obowiązki Prezesa WZL.

dwie osoby. Jedna osoba została niejednogłośnie odwołana ze składu Zarządu przez Radę Nadzorczą w 2015 r.¹⁹ W uchwale Rady Nadzorczej nie wymieniono przyczyn odwołania. Spośród członków Zarządu Spółki, jedynie Prezes Zarządu pełnił funkcję w organach innych spółek GK PGZ (stanowisko Prezesa Zarządu Wojskowych Zakładów Lotniczych Nr 2 SA - od dnia 15 stycznia 2015 r.).

Na spotkaniu zorganizowanym z inicjatywy PGZ SA w dniu 27 kwietnia 2016 r. Prezesowi Zarządu Spółki przedstawiony został projekt tzw. umowy prowizyjnej, regulujący warunki współpracy pomiędzy WZL Nr 4, a PGZ SA. W dniu 28 kwietnia 2016 r. Zarząd Spółki podjął uchwałę nr 91/III/2016 w sprawie zaciągnięcia zobowiązania do świadczenia w postaci zawarcia umowy prowizyjnej z PGZ SA. W tym samym dniu nastąpiło podpisanie umowy. W dniu 28 października 2016 r. Zarząd podpisał aneks Nr 1 do tej umowy, uszczegóławiający zakres i zasady współpracy, w tym korzystania ze znaku towarowego (logo) PGZ SA.

W okresie objętym kontrolą Spółką wpłaciła do PGZ SA łącznie 21,7 mln zł, w tym z tytułu :

- tzw. umowy prowizyjnej z 2016 r. – 12,9 mln zł,
- dywidend i udziałów w zyskach – 7,8 mln zł,
- za szkolenie i organizację stoiska na targach pn. Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego²⁰ w 2015 r. – 0,1 mln zł,
- w 2016 r. za korzystanie z aplikacji dla cen transferowych, organizację stoiska na targach MSPO oraz z tytułu kosztów finansowania filmu „Historia Roja” – 0,7 mln zł,
- w 2017 r. za korzystanie z aplikacji dla cen transferowych i organizację stoiska na targach MSPO – 0,2 mln zł

Do końca okresu objętego kontrolą Spółka nie zapłaciła części kwoty wynikającej z umowy prowizyjnej za 2017 r. w wysokości 3,4 mln zł, z powodu braku środków finansowych.

W związku z planowanym zawarciem umowy prowizyjnej oraz wdrożeniem nowego modelu rozliczeń usług świadczonych przez PGZ SA na rzecz spółek z GK PGZ, PGZ SA zorganizowała w dniu 16 maja 2018 r. spotkanie członków Zarządu Spółki oraz pracowników odpowiedzialnych za obszar finansowy. Celem spotkania było zaprezentowanie nowej umowy prowizyjnej i o świadczenie usług wsparcia oraz nowego modelu rozliczeń. W dniu 18 września 2018 r. do Spółki została przesłana ostateczna treść umowy w celu jej podpisania. W dniu 26 września 2018 r. Zarząd WZL podjął uchwałę nr 132/IV/2018 r. w sprawie: zaciągnięcia zobowiązania do świadczenia w postaci zawarcia umowy prowizyjnej oraz o świadczenie usług wsparcia z PGZ SA, a następnie w tym samym dniu podpisał umowę.

Czynności wykonywane przez PGZ SA na rzecz Spółki udokumentowane były w *Sprawozdaniach w zakresie realizowanych prac*. Część kosztów poniesionych przez PGZ SA stanowiły koszty reprezentowania Spółki na targach, wystawach, konferencjach. W opinii Zarządu Spółki²¹ w przyszłości może to spowodować pozyskanie nowych klientów.

Ze względu na brak pełnego udokumentowania dokonanych czynności przez PGZ SA Spółka, w okresie objętym kontrolą, tylko częściowo uznawała poniesione wydatki za koszty uzyskania przychodu. W 2016 r. wartość faktur prowizyjnych wyniosła 7,7 mln zł. Kwota ta nie została zaliczona do kosztów uzyskania przychodów i nie został odliczony zawarty w tej kwocie podatek VAT. W 2017 r. kwota wynikająca z faktur prowizyjnych wyniosła 8,6 mln zł, z której do kosztów uzyskania przychodów zaliczono 7,3 mln zł, dokonując także odliczenia VAT, natomiast pozostałe 1,3 mln zł nie zostały przez Spółkę zakwalifikowane do kosztów uzyskania przychodów. Ponieważ WZL Nr 4 jest na terenie kraju monopolistą w zakresie remontu określonych typów silników lotniczych dla Sił Zbrojnych RP, uiszczenie prowizji nie miało wpływu na konkurencyjność Spółki, zaniżało natomiast jej wynik finansowy oraz – okresowo – jej płynność finansową. Spółka planowała przenieść koszty umowy na zamawiającego tj. Ministerstwo Obrony Narodowej (w cenie usług), jednak nie zostało to zaakceptowane.

¹⁹ Uchwała Nr 98/III/RN/2015.

²⁰ Dalej: MSPO.

²¹ Pismo z dnia 23 listopada 2018 r.

Z tytułu dywidend Spółka zapłaciła w 2015 r. – 3,6 mln zł, w 2016 r. – 2,2 mln zł, w 2017 r. – 2,0 mln zł oraz w 2018 r. – 0,6 mln zł. Propozycje Zarządu Spółki dotyczące wypłaty dywidendy za 2016 r. w kwocie 756 tys. zł i braku dywidendy za 2017 r. zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Nadzorczą WZL Nr 4, ale nie zostały zaakceptowane przez Walne Zgromadzenia. Według Zarządu²² wypłata dywidendy spowodowała uszczuplenie środków na realizację inwestycji prorozwojowych i proekologicznych, założonych w planie zadań inwestycyjnych. W konsekwencji przesunięte zostało w czasie wykonanie dwóch inwestycji oraz wstrzymana realizacja dziewięciu zadań w 2016 r. i 13 w 2017 r. Na przykład: przeniesiono realizację zadania „Zakup i instalacja nowoczesnej linii technologicznej mycia podzespołów i części silników RD-33 i AŁ21” z 2016 r. na 2018 r., a w 2017 r. zrezygnowano z zakupu nowoczesnych maszyn, tj. tokarki i frezarki dla potrzeb wydziału P-3 oraz zakupu pieca do wygrzewania detali w wysokich temperaturach.

(dowód akta kontroli str. 6-99, 188-433, 587-602, 1189-1211, 1213)

2.2. Prowadzenie działalności gospodarczej oraz wyniki ekonomiczne Spółki

W okresie objętym kontrolą WZL Nr 4 osiągnęły przychody ze sprzedaży usług w wysokości odpowiednio: w 2015 r. – 106,4 mln zł, w 2016 r. – 143,8 mln zł., w 2017 r. – 144,5 mln zł oraz w pierwszym półroczu 2018 r. – 26,8 mln zł. W praktyce Spółka uzależniona jest od zamówień ze strony MON, na co wskazuje struktura przychodów, w której dominowały wpływy ze sprzedaży na rzecz Sił Zbrojnych. Z tego tytułu Spółka uzyskała w 2015 r. – 100,2 mln zł (94,2% łącznych przychodów ze sprzedaży usług), w 2016 r. – 133,1 mln zł (92,6%), w 2017 r. – 139,6 mln zł (96,6%) oraz 25,6 mln zł (95,5%) w I połowie 2018 r. Pozostała część przychodów to sprzedaż na rynki cywilne – odpowiednio: 6,2 mln zł, 10,7 mln zł, 4,9 mln zł, 1,2 mln zł, w tym z eksportu: 2,4 mln zł, 6,8 mln zł, 2 mln zł i 0,2 mln zł. Zysk netto Spółki wyniósł 5,8 mln zł w 2015 r., 7,4 mln zł w 2016 r. oraz 2,1 mln zł w 2017 r.

Według Zarządu²³ wykonanie sprzedaży w pierwszym półroczu 2018 r. stanowiło 62% wielkości sprzedaży w analogicznym okresie 2017 r. Przyczyną było podpisanie umowy na naprawę główną silników RD-33 dopiero pod koniec czerwca 2018 r., pomimo zakończenia uzgodnień i negocjacji z MON jeszcze na początku kwietnia 2018 r. Powstałe opóźnienie, według wiedzy Zarządu, spowodowane było prowadzeniem przez MON uzgodnień treści projektu umowy z Prokuratorem Generalnym Skarbu Państwa.

W 2015 r. WZL Nr 4 uczestniczyły w pięciu przetargach zorganizowanych przez MON, w 2016 r. i w 2017 r. w trzech w każdym roku oraz w sześciu w 2018 r. Tylko jeden przetarg (z 2018 r.) nie zakończył się wybraniem oferty Spółki, ze względu na niższą cenę za wykonanie przedmiotu zamówienia, zaproponowaną przez konkurenta (głównym kryterium przy wyborze najkorzystniejszej oferty było kryterium cenowe).

WZL nie uczestniczyły w żadnym z programów operacyjnych Planu Modernizacji Technicznej SZ RP, ponieważ podstawowy przedmiot działalności Spółki nie mieścił się w ramach poszczególnych programów operacyjnych Planu.

Możliwości świadczenia usług na cywilnym rynku lotniczym przez WZL są ograniczone ze względu na główny przedmiot działalności usługowej tj. remont silników lotniczych do wojskowych statków powietrznych. Zasadniczymi ograniczeniami do wdrożenia kompetencji i zdolności do wykonywania komercyjnych napraw nowych typów silników na rynku cywilnym są wysokie koszty, w tym inwestycyjne, która Spółka musiałaby ponieść w związku z przygotowaniami. Dla odbiorców cywilnych Spółka świadczy usługi w zakresie wykonywania pokryć ochronnych części metalowych, pokryć specjalnych natryskiwanych plazmowo oraz prób silników odrzutowych.

Przedstawiciele WZL Nr 4 w okresie objętym kontrolą uczestniczyli w 13 targach i innych przedsięwzięciach handlowych. Spółka zawarła w tym czasie trzy kontrakty eksportowe (bez pośrednictwa PGZ SA), z których jeden podpisany z państwem należącym do NATO obejmuje zlecenie remontów silników w okresie od 18 maja 2018 r. do 28 lutego 2019 r.

²² Pismo z dnia 11 grudnia 2018 r.

²³ Pismo z dnia 5 grudnia 2018 r.

Dwa pozostałe kontrakty zawarto z firmami Snecma²⁴ z Francji (próby długotrwałe silnika LEAP 1A) oraz z GE Avio z Włoch (pokrycie natryskiwane plazmowe). Rentowność sprzedaży eksportowej w latach 2015-2017 (wskaźnik rentowności odpowiednio: 3,0; 1,9 i 1,8) była istotnie wyższa od rentowności sprzedaży usług segmentu „S” dla Sił Zbrojnych (wskaźniki – odpowiednio: 0,07; 0,09 i 0,02). Przyczyną pogorszenia się wskaźnika rentowności w 2017 r. w porównaniu do 2016 r. był wzrost kosztów produkcji w 2017 r., wynikający w szczególności z większego stopnia zużycia remontowanych silników.

Wskaźnik zadłużenia aktywów²⁵ osiągnął w kolejnych latach okresu 2015-2017 następujące wartości: 0,23, 0,24, 0,19, a wskaźnik płynności bieżącej²⁶: 8,1, 5,6, 7,4.

W okresie objętym kontrolą w Spółce realizowano od 2017 r. jeden projekt badawczo-rozwojowy²⁷, dotyczący powłok o podwyższonej żaroodporności na łopatkach turbiny wysokiego ciśnienia silników RD-33. Projekt ten, o wartości 18 mln zł, współfinansowany był przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (15,2 mln zł). W latach 2015-2017 Spółka nie uzyskała jeszcze żadnych przychodów ze sprzedaży wyników prac B+R. Zakres prac badawczych i rozwojowych możliwych do prowadzenia przez Spółkę jest istotnie ograniczony przedmiotem jej działalności. Tylko zagraniczni producenci silników lotniczych o przeznaczeniu wojskowym, których naprawy wykonuje Spółka mają uprawnienia do modernizowania i wdrażania istotnych zmian w konfiguracji i technologii własnych wyrobów oraz certyfikacji zmian.

W 2015 r. w Spółce zrealizowano cztery zadania inwestycyjne o łącznej wartości 903,3 tys. zł, w 2016 r. 14 zadań (5 658,1 tys. zł), również 14 (4 842,4 tys. zł) w 2017 r. oraz dziewięć o łącznej wartości 2 560,2 tys. zł, w pierwszym półroczu 2018 r. Zbadano najwyższe wartościowo zadania w każdym roku. Spośród ośmiu zadań w trzech przypadkach ich koszty przekroczyły zaplanowane wielkości. Jedna inwestycja pn. budowa nowoczesnej linii technologicznej do badań nieniszczących metodą penetracyjną została przeniesiona z planu na 2015 r. i zrealizowana w 2016 r. z powodu przedłużających się uzgodnień z dostawcami. Pozostałe zadania zostały zrealizowane w terminie.

W Spółce nie wystąpiły przypadki, nieodebrania wyrobów i usług przedstawionych do odbioru, które nie zostały odebrane z powodu nie spełnienia wymagań zamawiającego. Do Spółki zgłoszono 14 reklamacji w roku 2015 r., 16 w 2016 r., 16 w 2017 r. oraz sześć w pierwszym półroczu 2018 r. Wszystkie reklamacje rozpatrzone, a następnie usunięto defekt lub odrzucono reklamację²⁸. Spółka poniosła w kolejnych latach w związku ze zgłoszonymi reklamacjami koszty w wysokości: 801,8 tys. zł, 754,6 tys. zł, 151,7 tys. zł oraz 114,6 tys. zł. WZL Nr 4 nie były obciążane karami umownymi z tytułu nieprawidłowej jakości dostarczonych towarów lub usług.

W latach 2015-2017 przeciętne zatrudnienie²⁹ w Spółce przedstawiało się następująco: 436 osób, w tym 278 na stanowiskach robotniczych, 438 w tym 278 na stanowiskach robotniczych oraz 442 w tym 280 na stanowiskach robotniczych. Przeciętne wynagrodzenie wynosiło odpowiednio: 5 487,7 zł, w tym 4 819,9 zł na stanowiskach robotniczych, 5 933,2 zł, w tym 5 187,3 zł na stanowiskach robotniczych oraz 6 011,1 zł, w tym 5 380,3 zł na stanowiskach robotniczych. Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w Spółce w 2017 r. w sytuacji pogorszenia się wyniku finansowego w tym roku (w stosunku do 2016 r.) wynikał z zawarcia w dniu 25 stycznia 2017 r. nowego *Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla WZL*, który zaczął obowiązywać od 1 marca 2017 r. Według Zarządu³⁰, podczas prowadzonych rokowań zakładowa organizacja związkowa podniosła problem braku regulacji płacowych od 2011 r., argumentując, iż wpływało to negatywnie na sytuację społeczną i nie motywowało załogi do pracy w Spółce.

(dowód akta kontroli str. 6-99, 321-322, 434-555, 587-602, 1175-1191, 1210-1211)

²⁴ Obecnie *Safran Aircraft Engines*.

²⁵ Kapitały obce (zobowiązania i rezerwy na zobowiązania)/aktywa ogółem.

²⁶ Aktywa obrotowe/zobowiązania krótkoterminowe.

²⁷ Dalej: B+R.

²⁸ W 15 przypadkach.

²⁹ W przeliczeniu na pełne etaty.

³⁰ Pismo z dnia 5 grudnia 2018 r..

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w badanym obszarze Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych i nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze Wystąpienie.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 4 stycznia 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Dyrektor
/-/Sławomir Grzelak

Kontroler
/-/Łukasz Urbanowicz
Specjalista kp.

Na podstawie art.35c *ustawy o NIK*, na stronie 2 dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w nazwie jednostki kontrolowanej. Brzmi ona „Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 4 SA”

/-/ Lech Oniszczenko